

УДК 323.1/2:81'272(73)

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2025-1-6>

ВІД БАГАТОМОВНОСТІ ДО ОДНОМОВНОЇ ПОЛІТИКИ: ДИСКУРС ВЛАДИ В США

Шевченко Ірина Семенівна,доктор філологічних наук, професор, академік Академії наук вищої школи України,
завідувач кафедри ділової іноземної мови та перекладу*Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна*

iryna.shevchenko@karazin.ua

orcid.org/0000-0003-2552-5623

Ізотова Лариса Іванівна,

старший викладач кафедри ділової іноземної мови та перекладу

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

l.izotova@karazin.ua

orcid.org/0000-0002-2338-1656

Лавріненко Ірина Миколаївна,

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри ділової іноземної мови та перекладу

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

irina.lavrinenko@karazin.ua

orcid.org/0000-0003-3227-528X

Ця стаття критично досліджує взаємозв'язок між мовою, владою та привілеями в рамках багатомовного американського суспільства, наголошуючи на суттєвих змінах ідеології після указу президента Доналда Трампа 2025 року про визнання англійської офіційною мовою Сполучених Штатів. Цей безпрецедентний крок, який закінчує століття неформальної багатомовності, викликає сумніви щодо задоволення гарантій свободи слова за Першою поправкою до Конституції США і відповідності основоположним принципам американської демократії, таким як свобода преси і мовні права людини.

Дослідження ґрунтується на макросоціолінгвістичній теорії та зосереджено на мовній ідеології як механізмі стратифікації суспільства. У ньому розглядається, як домінуючі мовні групи отримують політичні та економічні переваги через обмежений мовний вибір меншин – особливо латиноамериканського, корінного та іммігрантського населення. Спираючись на теоретичний доробок соціолінгвістики та політичної лінгвістики, стаття уточнює визначення національної меншини не лише як демографічної групи, а й як політичного утворення, що відстоює колективні права на культурне та мовне визнання.

Простежуючи історію мовної політики США від ранніх нативістських рухів до нещодавнього посилення руху за офіційну англійську мову, стаття висвітлює, як мовний утилек використовувався для маргіналізації німців, корінних американців та іспаномовного населення. Виконавчий указ Трампа № 14224 від 2025 року аналізується як консолідація одномовної ксенофобної ідеології – складника антимиграційної політики, прихованої закликами до єдності, ефективності та культурної згуртованості.

Стаття також порівнює міжнародні норми в галузі прав людини, зокрема ті, що сформульовані в Генеральній декларації прав людини й різних пактах ООН, та американську конституцію і законодавчу базу. У той час як мовні права людини визнаються на міжнародному рівні, їх реалізація в США залишається непослідовною і часто суперечливою. Зрештою, це дослідження підкреслює, що мовна політика в Сполучених Штатах відображає глибші анти-міграційні течії. Воно показує, як мова стає інструментом управління та контролю, формуючи доступ до прав, громадянства та ідентичності в суспільстві, яке дедалі більше поляризується через культурне та мовне розмаїття.

Ключові слова: багатомовність, Доналд Трамп, мігранти, мовна політика, мовні права людини, офіційна англійська мова, соціолінгвістика, США.

FROM MULTILINGUALISM TO MONOLINGUAL POLICY: DISCOURSE OF POWER IN THE USA

Shevchenko Iryna Semenivna,

Doctor of Sciences in Linguistics, Professor, Academician of the Academy of Sciences
of Higher Education of Ukraine,
Head of the Department of Business Foreign Language and Translation
V.N. Karazin Kharkiv National University
iryna.shevchenko@karazin.ua
orcid.org/0000-0003-2552-5623

Izotova Larissa Ivanivna,

Senior lecturer at the Department of Business Foreign Language and Translation
V.N. Karazin Kharkiv National University
l.izotova@karazin.ua
orcid.org/0000-0002-2338-1656

Lavrinenko Iryna Mykolaivna,

PhD in Linguistics, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Business Foreign Language and Translation
V.N. Karazin Kharkiv National University
irina.lavrinenko@karazin.ua
orcid.org/0000-0003-3227-528X

This article critically explores the interconnection between language, power, and privilege within the multilingual framework of American society, emphasizing a significant ideological shift following President Donald Trump's 2025 Executive Order designating English as the official language of the United States. This unprecedented move, reversing centuries of informal multilingualism, tentatively contradicts the First Amendment guarantees of freedom of speech and undermines foundational principles of American democracy, such as press freedom and linguistic human rights.

The study is grounded in macro-sociolinguistic theory and focuses on language ideology as a mechanism of societal stratification. It examines how dominant linguistic groups gain political and economic advantages through constrained linguistic choices for minority communities—particularly Hispanic, Indigenous, and immigrant populations. Drawing on theoretical insights from social linguistics and political linguistics, the article redefines national minorities not merely as demographic groups but as political entities asserting collective rights to cultural and linguistic recognition.

Historically tracing U.S. language policy from early nativist movements to the recent resurgence of the English-only agenda, the article highlights how linguistic suppression was used to marginalize Germans, Native Americans, and Spanish-speaking populations. The 2025 Trump's Executive Order 14224 is analyzed as a monolingual xenophobic ideology, that is part of his anti-migrant policy, justified by appeals to unity, efficiency, and cultural cohesion.

The article further contrasts international human rights norms—such as those articulated in the Universal Declaration of Human Rights and various UN covenants—with the American constitutional and legislative framework. While linguistic human rights are recognized internationally, their implementation in the U.S. remains inconsistent and often contradictory. Ultimately, this research underscores that language policy in the United States reflects deeper sociopolitical currents. It reveals how language becomes a tool of governance and control, shaping access to rights, citizenship, and identity in a society increasingly polarized over cultural and linguistic diversity.

Key words: Donald Trump, language policy, linguistic human rights, migrants, multilingualism, official English, sociolinguistics, USA.

Вступ. У статті розглянуто зв'язок між мовою, владою і привілеями у багатомовному американському суспільстві. Це дослідження зумовлене вирішальним поворотом у мовній політиці Сполучених Штатів, коли після століть багатомовності, яка не обмежувалася законом, у березні 2025 року Доналд Трамп виконавчим указом президента визначив англійську як офіційну мову США. Як записано у першій поправці конституції США, «Congress shall make no

law respecting an establishment of religion, or prohibiting the free exercise thereof; or abridging the freedom of speech, or of the press; or the right of the people peaceably to assemble, and to petition the Government for a redress of grievances» (Constitution Annotated, n.d.). Проголошений Трампом перехід від багатомовності до англійської мови як єдиної офіційної вочевидь суперечить зафіксованій тут нормі свободи висловлювань (freedom of speech). Та більше, це ставить під сумнів

один з наріжних каменів американської демократії – свободу преси і засвідчує кардинальну зміну ідеології у сфері мовних прав людини у поліетнічній державі і ширше – антиміграційну політику республіканського уряду в цілому. Це зумовлює обрання мовної політики США за **об'єкт** нашого аналізу і засвідчує **актуальність** обраної теми, яка потребує нагального розгляду.

Розділ 1. Теоретичні засади макросоціолінгвістичного дослідження.

Термін мовна ідеологія використовується як для урядової, так і для неурядової діяльності, на відміну від терміну *мовна політика*, який позначає мовне планування з боку уряду. Мовна ідеологія вбудована в політику та соціальну структуру суспільства і відображає його ієрархію. Це «єдиний механізм співвідношення мови і соціальної структури, за рахунок якого мова визначає, хто має доступ до політичної влади та економічних ресурсів» (Tollefson, 1991: 14).

Термін *багатомовний/багатонаціональний* визначає суспільства, де менше ніж 90 відсотків є представниками одного етносу, яка зазвичай дає назву країні, на відміну від одномовних держав, таких як Німеччина, Франція, Японія. Носії домінуючої мови утворюють домінуючу мовну групу, яка має політичні й економічні привілеї. При цьому домінуючі розуміються як здатність мати широкий діапазон вибору. У багатомовному та багатонаціональному суспільстві США обмежений мовний вибір ставить у невигідне економічне та соціальне становище індіанців, іспанців та інші меншини; хоча чисельність домінуючої групи порівняно з субординантною може змінюватись і навіть бути меншою (як чисельність американські поселенців та індіанців у 18 столітті).

Національна меншина – це не просто група, поєднана етнічною приналежністю та окремою мовою. Це «динамічна політична позиція, або, точніше, єдність споріднених, але взаємно конкуруючих позицій, а не незмінний етно-демографічний стан» (Brubaker, 1996: 60). Національна меншина вирізняється за параметрами: «(1) публічно заявлена приналежність до етнокультурної нації, що відрізняється від кількісно чи політично домінуючої нації; (2) вимога державного визнання цієї окремої етнокультурної нації; (3) утвердження певних колективних культурних або політичних прав окремої етнокультурної нації» (Brubaker, 1996).

Стратифіковані суспільства зі структурованою нерівністю, такі як у США, асо-

ціюються з «політикою, яка надає перевагу групам, які розмовляють певними різновидами мови» (Tollefson, 1991: 17). Така політика закріплена у правових джерелах, що забезпечують мовні права людини, а через них – в освітніх системах, які інституціоналізують несприятливі умови для учнів із числа меншин і відтворюють існуючу соціальну ієрархію.

Мовні права належать до універсальних прав людини. Згідно їх основоположних принципів, окремі особи та групи, незалежно від місця їх проживання, мають право на рівний статус. Утвердження колективних мовних, культурних чи політичних прав на національній основі породило білінгвізм і мультикультуралізм.

У 20-му столітті двомовність стала загально визнаною законодавчо закріпленою нормою. Відповідні цілі та принципи, викладені в Хартії ООН (1945), засновані на «повазі до прав людини та основних свобод для всіх без різниці раси, статі, мови чи релігії» (Стаття 1) і повторені в Загальній декларації прав людини (ООН, 1948, стаття 2). Відповідна американська норма, відома як *право на рівність перед законом*, зафіксована в Американській декларації прав і обов'язків людини: «Усі люди рівні перед законом і мають права й обов'язки, встановлені цією Декларацією, незалежно від раси, статі, мови, віросповідання чи будь-якого іншого чинника» (Розділ 1, стаття 2). Варто зазначити, що американське законодавство визнало цю норму раніше, ніж європейське, оскільки Європейська Хартія Регіональних Мов або мов меншин, у преамбулі якої зазначено, що «право використовувати регіональну мову або мову меншини в приватному та суспільному житті є невід'ємним правом», була прийнята ООН лише в 1992 році.

Кількість документів ООН та регіональних законів щодо мовних прав людини, вражає: Статут ООН (1945), Декларація ООН (1945) про несамоверхні території, Міжнародний пакт про економічні, культурні та соціальні права (1966), Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966), Американська конвенція з прав людини «Пакт Сан-Хосе, Коста-Ріка» (1969), Конвенція ООН про права дитини (1989), Декларації ООН про права осіб, які належать до національних або етнічних, релігійних і мовних меншин (1992) тощо.

Водночас американські практики у сфері мовних прав білінгвів є найбільш суперечли-

вими. Хоча теоретично всі особи та групи мають можливість користуватися універсальними мовними правами людини, на практиці це є проблематичним через нерівний доступ до влади. Мовний і культурний антагонізм у ставленні до мовних меншин базується на хибних припущеннях, нібито одномовність сприяє економічному зростанню, а права меншин становлять загрозу національній державі (Polychroniadou & Panicacci, 2025).

Розділ 2. Мовна ідеологія у Сполучених Штатах в історичному ракурсі.

Протягом останніх десятиліть у США точаться гарячі дебати щодо питання двомовності та бікультуралізму: чи має американське суспільство вважати норми та цінності расових та етнічних субкультур такими ж легітимними, як і домінантної культури? Чи слід плекати культурне різноманіття або просувати стандарти лише домінантної культури? Чи пов'язані статус світового лідера країни, яке часто називають «плавильним котлом» мов і культур, із культурно-мовною уніфікацією?

Соціальна солідарність не є відповідником мовної однорідності. За даними Piazza (2020), у 1920 році кількість американців, які розмовляли не англійською мовою, становила 21,7% населення США. П'ять провідних мов, окрім англійської, це (у порядку спадання) іспанська, китайська, тагальська (філіппінська), французька та в'єтнамська, причому донедавна частка афро-американського, азійського та іспаномовного населення США стабільно зростала.

Наприкінці 20-го століття досягнення американської демократії у підтримці мовних прав людини втілились у розвитку державних послуг неанглійською мовою, у наданні двомовних юридичних послуг і послуг перекладачів на основі Закону про судових перекладачів (1978 р.), забезпеченні навчання англійською як другою мовою. Закон про виборчі права (1965 р.) призупинив тести на знання англійської як основу для голосування та виключив дискримінацію за мовною ознакою, таким чином визнаючи, що вибори, проведені лише англійською мовою, порушують фундаментальне право голосу для носіїв інших мов. Президент Клінтон (Clinton, 2000) навіть законодавчо закріпив поліпшення доступу до послуг для осіб з обмеженим знанням англійської мови.

Обговорюючи мовну ідеологію США і Британії – «двох націй, розділених однією мовою», Milroy (2000) стверджує, що мова

відображає соціальні та економічні процеси в певному суспільстві і, таким чином, є специфічною для країни: у Сполучених Штатах мова (і навіть акцент) розрізняють етнічні групи і раси, на відміну від Великої Британії, де використання стандартної чи нестандартної англійської мови розрізняє групи суспільства за параметрами класу та відношення до влади.

Питання «плавильного котла» та ролі англійської мови в становленні американської нації не є новими. З одного боку, вони мотивовані метою дезінтеграції культур мовних меншин, щоб усунути можливість сепаратизму у суспільстві США. З іншого боку, правлячі еліти грають на прихованій ксенофобії, формуючи страх і зневагу до меншин у США (Mayeresen, 2024). В риториці Трампа це проявляється в огульному зневажанні мігрантів, яких він прирівнює до нелегалів, криміналітету, наркоманів тощо (Shevchenko, 2024).

Мовна ідеологія Сполучених Штатів історично змінювалась, і рух за офіційну англійську мову проходив періоди підйому та спаду, що відповідали економічним та соціальним змінам. У часи боротьби за англо-американську незалежність 17–18 століть англійські колоністи охоче використовували неанглійські мови, особливо німецьку та французьку там, де це приносило політичну користь. Однак після здобуття незалежності англо-американці закріпили своє політичне домінування через Континентальний Конгрес, який зміцнив статус англійської та припинив використання німецької мови в офіційних документах США. Закон 1811 року (the Enabling Act) визначив такі самі функції англійської мови для Луїзіани, колишньої французької колонії.

Початок 19-го століття породив *нати́візм* – політичний рух за просування інтересів американців європейського походження як реакції на нові хвилі імміграції, особливо з Ірландії та Німеччини. На Середньому Заході, де жили німецькі поселенці, був короткий період лібералізації політики домінування англійської мови. У 1863 р. вимоги переселенців перекладати державні закони та викладати німецькою мовою були задоволені, але незабаром німецька як мова законодавства та навчання була скасована.

Під час так званого «відкриття Заходу» у 19 столітті федеральний уряд переслідував мету як культурного, так і фізичного винищення корінних американців. Мови індіанців не вивчали в школах, не використовували в ЗМІ або в суспільному житті. Лише в 1930-х роках

було запущено кілька двомовних освітніх програм, але ненадовго. Чисельне скорочення мов американських індіанців настільки очевидне, що у 20 столітті були зроблені певні зусилля для їх збереження та відродження. Закон про мову корінних американців (1992) заохочує розробку програм вивчення мов, що перебувають під загрозою зникнення, забезпечує їх фінансування і зміцнення, визнає права корінних американців використовувати свої мови в освіті та публічному судочинстві, але наразі є небагато програм, які визнають унікальний статус індіанських мов.

Періоди Першої та Другої світових воєн стимулювали потребу асиміляції меншин. Нативізм надзвичайно посилювався: повідомлялося про самосуди над італійцями і мексиканцями; в багатьох штатах – в Іллінойсі, Огайо та інших – було заборонено використання німецької мови в торгівлі, навчанні та публічному спілкуванні. Французька мова також була витиснена з бізнесу, політики та освіти. Національний закон про імміграцію (1917) ввів квоти на іммігрантів, які не вміли читати англійською. Лише набагато пізніше в результаті руху за громадянські права 1960-х і 1970-х років деякі двомовні програми було відновлено.

Мовні права людини стали особливо чутливим питанням для мільйонів іммігрантів з іспаномовних країн. Історія боротьби за мовні права іспаномовного населення Америки схожа з боротьбою німців і французів (Blakemore, 2023). Починаючи з мексиканської війни (1846-1848) і анексії Техасу, Каліфорнії та Нью-Мексико, на цих територіях, населених переважно мексиканцями, панувала політика англізації. У середині 19 століття використання іспанської мови було законодавчо дозволено в округах із великим мексиканським населенням у формі перехідної двомовної освіти, у залі суду, для публікації законів іспанською мовою. Але вже у 1910-і роки у конституціях цих штатів було зафіксовано положення про англійську як офіційну мову, в результаті чого з 1930 року іспанська мова більше не вживалась для навчання, школи були розділені, а з 1935 року вона перестала функціонувати в законодавстві. Крім того, до 1936 року до 2 мільйонів американців мексиканського походження було депортовано в ході кампанії епохи Ейзенхауера під назвою «Операція Wetback» (Hoffman, 1974).

Сьогодні мовні та культурні права латиноамериканців часто порушуються, зокрема

в контексті освіти, державних послуг і працевлаштування. Позиціонуючи двомовну освіту як право людини, дослідники наголошують на основоположному праві білінгвів на людську гідність. Крім того, повага до мов осіб, які належать до різних мовних спільнот, є наріжним каменем справедливого та демократичного суспільства (Larayese, 2019).

Розділ 3. Рух за англійську мову як офіційну. Хоча Сполучені Штати ніколи не проголошували офіційну мову країни, пріоритет англійської в державних справах ніколи не ставився під сумнів. Будучи загальновизнаним світовим лідером у багатьох сферах, Америка використовувала мову своєї колишньої метрополії протягом усієї історії, і будь-яка інша мова, крім англійської, нерідко вважалася небажаною. Очевидно, причини такої ситуації далеко не лінгвістичні, а криються в соціально-економічній ситуації.

Сьогодні біля 180 країн світу мають офіційні національні мови, а більшість визнають кілька офіційних мов. Лише декілька країн не мають офіційної мови, включаючи США та Великобританію. Історія етнічного й культурного (в тому числі мовного) розвитку Америки свідчить про те, що в довгостроковій перспективі питання культурної незалежності виявилися для Сполучених Штатів менш важливими, ніж питання економічного зростання та національної консолідації. Тому не дивно, що разом із появою кризових тенденцій в американській економіці та політичному житті у 1980-х роках пожвавився рух за надання англійській мові статусу офіційної. Спроби президента Трампа зробити англійську офіційною мовою США передусім мотивовані його бажанням «зробити Америку знову великою» та власним поглядом на те, якою має бути національна культура та етнічна структура суспільства: він пропагував англійську мову як основу політичної єдності. Виконавчий указ Трампа 2025 року номер 14224 зазначив: *“A nationally designated language is at the core of a unified and cohesive society, and the United States is strengthened by a citizenry that can freely exchange ideas in one shared language”*.

Ще одна причина занепокоєння щодо англійської мови в США полягає в кризі писемності останніх кількох десятиліть. Навіть за найскромнішими оцінками, приблизно 20% дорослого населення в Америці вважається функціонально неписьменним, тобто їм бракує навичок для виконання повсякденних завдань, таких як читання інструкцій або

робота з фінансовими документами (McKoon & Ratcliff, 2017). Кризу часто пояснюють розмиванням провідних функцій англійської мови, що радше провокує антагонізм до інших мов замість вживання заходів для підвищення рівня власної грамотності. Це пояснює передісторію руху за англійську мову як офіційну: проголошення англійської єдиною офіційною мовою могло би виключити небажану конкуренцію з іншими мовами та не дозволити англійській мові розділити з ними свій статус. Лише кілька штатів – Аляска та Гаваї – надали офіційний статус кільком місцевим мовам поряд з англійською.

За своєю формою рух за англійську мову як офіційну (English-only / Official English movement) є громадським рухом, для якого характерна відсутність суворої організації чи програми, як у політичній партії. За змістом цей мовний рух, очолюваний організацією *U.S. English*, є політичним, оскільки ціллю його лідерів є перерозподіл владних відносин у суспільстві. З початку 1980-х років English-only ініціював численні поправки до федеральної конституції, і понад 30 штатів США визнали англійську як офіційну мову. Хоча на федеральному рівні поправки про англійську мову не мали успіху в Конгресі, локально їх визнали в Каліфорнії (1986), Арізоні, Колорадо та Флориді (1988). До 1980 року Іллінойс, Небраска та Гаваї вже мали закони про офіційний статус англійської мови. Там англійська є єдиною мовою голосування, державних шкіл та всіх заходів уряду, за винятком охорони здоров'я, безпеки та захисту прав підсудних у суді. Це робить English-only загрозою двомовному виборчому праву, двомовній освіті та поширенню інформації.

Основні аргументи прихильників English-only ґрунтуються на ідеології одномовності в країні. Заклик до мовної однорідності співвідноситься із закликами до ідентифікації та просування спільних цінностей і культурних знань, які «всі хороші американці» мають розділяти, на відміну від «етнічної чистоти» чи «збереження культури», які часто розглядаються як шлях до ізоляції.

Після того, як Доналд Трамп вперше вступив на посаду президента, він збільшив кількість неправдивих і наклепницьких заяв про мігрантів. У дебатах він звинуватив мігрантів з Гаїті у штаті Огайо у поїданні домашніх тварин: *«And look at what's happening to the towns all over the United States. And a lot of towns don't want to talk – not going to be Aurora or Springfield. A lot of towns*

don't want to talk about it because they're so embarrassed by it. In Springfield, they're eating the dogs. The people that came in. They're eating the cats. They're eating – they're eating the pets of the people that live there. And this is what's happening in our country. And it's a shame» (Hoffman, 2024). Заявляючи, що вони руйнують американський «спосіб життя», Трамп має намір масово депортувати від 15 до 20 мільйонів іммігрантів (Witner, 2024).

Рух English-only вже вплинув на певні сфери приватного та громадського життя: заборона на використання мов меншин на робочому місці, у бізнесі та вуличних вивісках; вимога до володіння англійською мовою для кандидатів на посади тощо. З 1980 року Національна комісія з політики зайнятості спостерігає за кореляцією між знанням англійської мови та різницею в доходах. Недавній звіт «Мови Америки: інвестування у вивчення мов у 21 столітті» підкреслює важливість багатомовності для національної безпеки, економічного зростання та індивідуального потенціалу. Він рекомендує розширити доступ до мовної освіти для всіх американців, незалежно від походження. У звіті також наголошується на зростаючому попиті на багатомовних працівників у США (American Academy of Arts and Sciences, 2017). Водночас, через недостатнє володіння англійською мільйони молодих чоловіків і дівчат після середньої школи не мають кращих перспектив, ніж робота посудомийника в місцевому ресторані.

Підтримуючи ідею про те, що американське суспільство є «плавильним котлом» для іммігрантських культур, мов і традицій, романіст Paul Theroux зауважував: «Іноземці в Англії завжди чужі. Ніхто не стає англійцем. Це дуже «закрите» суспільство. Ніхто не стає японцем. Ніхто не стає нігерійцем. Але нігерійці, японці та англійці стають американцями» (Yenckel, 1984). Водночас він відмічав, що очевидна причина цього більш політична та економічна, ніж мовна.

Отже, упевненість Трампа, що для національної єдності потрібна одна мова, є його власним баченням американської мрії: *“a policy of encouraging the learning and adoption of our national language will make the United States a shared home and empower new citizens to achieve the American dream.”* У виконавчому указі номер 14224 Трамп зазначає, *“It is in America's best interest for the Federal Government to designate one – and only one – official language. Establishing English as the official language will not only streamline communication but also*

reinforce shared national values, and create a more cohesive and efficient society." Напади Трампа на ініціативи різноманітності, справедливості та інклюзивності, його зусилля депортувати нелегальних мігрантів фактично надають офіційний сигнал про зміни для тих, хто послуговується не англійською мовою. Зокрема, указ Трампа від 1 березня 2025 року скасував виконавчий наказ 13166 Клінтона від 11 серпня 2000 року про «Покращення доступу до послуг для осіб з обмеженим знанням англійської мови» (Clinton, 2000). Тим самим Трамп фактично проголосив, що в Америці не раді тим, хто розмовляє іншими мовами, наприклад іспанською.

Така антимігрантська риторика давно стала візитівкою Доналда Трампа. У 2024 році він це підтвердив: *"We have every country. We have countries that, honestly, nobody has ever heard of. We have languages coming into our country. We don't have one instructor in our entire nation that can speak that language. These are languages –it's the craziest thing.<...> They have languages that nobody in this country has ever heard of. It's a very horrible thing"* (Trump, 2024) і припустив, що ці "справді іноземні мови" створюють значні проблеми, включаючи потенційні епідемії: *"I don't want our people catching these diseases that we never even heard about. They have diseases nobody's ever even heard about. I'm sorry. I feel badly for the people, but we don't want to have this contagion in our country"* (Trump, 2024).

Критика Трампом недостатньої готовності до вирішення проблеми мовного розмаїття є частиною ширшого антиміграційного наративу та наративу про безпеку кордонів: *"And they do come from prisons and mental institutions, and they are terrorists. And we're going to be paying a price, and it will be the largest deportation in the history of our country, and we have no choice. And it's not a nice thing to say, and I hate to say it.<...> They're killing our country. They're killing our people. We have no choice."* (Trump, 2024). Трамп часто зображує мігрантів як таких, що походять з "невдомих місць" і розмовляють мовами, які не розуміють у США, використовуючи таку риторику для аргументації більш суворої міграційної політики та для згуртування підтримки серед свого електорату. Критики назвали ці заяви ксенофобськими і фактично необґрунтованими, зазначивши, що Сполучені Штати мають довгу історію мовного розмаїття і що багато громад вже розмовляють різними мовами (Turin & Perlin, 2025; Vile, 2005).

Висновки. Аналіз мовної ідеології в США та докорінного повороту з точки зору мовних прав людини доводить, що мовна політика визначається інтересами тих, хто має доступ до політичної влади та економічних ресурсів. Мова є однією з арен боротьби, оскільки домінуючі соціальні групи прагнуть здійснювати владу через контроль над мовою. Відповідно, мовна політика є одним із ключових механізмів державного контролю над ринком праці, підтримки владних груп, які контролюють державну політику, та ідеологічного контролю.

Мовні права людини визнаються в законодавстві і ООН, і США. Історичний розвиток країни доводить, що питання двомовності чи одномовності не мають прямого впливу на економічне зростання, а права меншин не становлять загрози для національної держави. Навпаки, в ході історичного розвитку Америки культурна та мовна гетерогенність стимулювали розвиток нації.

Однак, сьогодні в Сполучених Штатах багатомовність і мультикультурність залишаються скоріше декларованими, ніж практично втіленими. Рух за англійську мову як офіційну не вперше використовується в стратегіях еліт як засіб досягнення їхніх політичних цілей шляхом перегрупування населення за лініями етнокультурного розколу, однак саме в 2025 році Трамп вперше в історії США законодавчо закріпив статус англійської як єдиної офіційної мови країни. Це свідчить, що мовне питання є частиною загальної риторики МАГА, де поняття національної солідарності, лояльності, патріотизму асоціюються виключно зі стандартною американською англійською мовою. В дискурсі Доналда Трампа носії інших мов – мігранти – автоматично позбавляються політичних прав, економічних можливостей та соціальної рівності.

Лінгвісти, освітяни та правозахисні організації стверджують, що така риторика підриває багате мовне та культурне розмаїття США і сприяє поширенню шкідливих стереотипів щодо мігрантів; у ширшому ракурсі вони застерігають, що поворот Трампа у мовній політиці 2025 року, тобто мовна гегемонія, встановлена домінуючою групою в усіх сферах суспільного життя, може призвести до порушення багатьох фундаментальних прав людини та збереження значної політичної, економічної та соціальної нерівності.

Соціолінгвістичний підхід, використаний у цій статті, може відкрити **перспективи** для подальшого аналізу проблем білінгвізму та мультикультуралізму в Європі, Азії та Африці.

ЛІТЕРАТУРА:

1. American Academy of Arts and Sciences. *America's languages: Investing in language education for the 21st century*. Cambridge, MA: Author, 2017.
2. Blakemore E. The Long History of Anti-Latino Discrimination in America. *History*, 2023, August 4. URL: <https://www.history.com/news/the-brutalhistory-of-anti-latino-discrimination-in-america>
3. Brubaker R. *Nationalism Reframed: nationhood and the national question in the new Europe*. New York: CUP, 1996.
4. Clinton W. J. Executive Order 13166–Improving Access to Services for Persons with Limited English Proficiency. *The American Presidency Project*. 2000, August 11. URL: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/executive-order-13166-improving-access-services-for-persons-with-limited-english>
5. Constitution Annotated (n.d.). Retrieved from <https://constitution.congress.gov/constitution/amendment-1/>
6. Hoffman A. *Unwanted Mexican Americans in the Great Depression: Repatriation Pressures, 1929–1939*. University of Arizona Press, 1974. 223 p. <https://doi.org/10.2307/j.ctvss3z6k>
7. Hoffman R. Harris-Trump presidential debate transcript. ABC News. 2024, September 11. URL: <https://abcnews.go.com/Politics/harris-trump-presidential-debate-transcript/story?id=113560542>
8. Lapayese Y.V. *A Humanizing Dual Language Immersion Education*. Brill, 2019. 96 p. https://doi.org/10.1163/9789004389724_002
9. Mayersen D. (Ed.) *A Cultural History of Genocide in the Modern World*. Bloomsbury Publishing, 2024.
10. McKoon G. & Ratcliff R. Adults with poor reading skills and the inferences they make during reading. *Scientific Studies of Reading*. 2017. V. 21, no 4. P. 292–309. URL: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=eue&AN=123762804&site=ehost-live>
11. Milroy L. Two nations divided by the same languages: contrasting language ideologies in Britain and the United States. *The Fifth Conference of the European Society for the Study of English*. Helsinki. 25-29 August, 2000.
12. Piazza N. Top 5 Most Popular Languages in the United States. *Lingualinx*, 2020, July 7 URL: <https://www.lingualinx.com/blog/the-most-popular-languages-by-region-in-the-united-states>
13. Polychroniadou V. & Panicacci A. When cultural antagonism does not align with language bias: The sociolinguistic, cultural, and emotional experiences of German immigrants in post-crisis Greece. *Ampersand*, 2025. №14. 100206. <https://doi.org/10.1016/j.amper.2024.100206>
14. Shevchenko I. Migration discourse: a cognitive-pragmatic vantage point. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія "Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов"* 2024. Вип. 100. P. 77–82. 10.26565/2786-5312-2024-100-07
15. Tollefson, J. W. *Planning Language, Planning Inequality*. London and New York: Longman, 1991.
16. Turin M. & Perlin R. Trump's English language order upends America's long multilingual history. *The Conversation Newsletter*, 2025, March 16. URL: <https://theconversation.com/trumps-english-language-order-upends-americas-long-multilingual-history-252163>
17. Trump D. J. Speech at the 2024 CPAC Convention in Maryland - February 24, 2024. Full transcript. *Rollcall Factbase*, 2024. URL: <https://rollcall.com/factbase/trump/transcript/donald-trump-speech-cpac-convention-national-harbor-maryland-february-24-2024/>
18. Trump D. J. Designating English as the Official Language of the United States (Executive Order No. 14224). *Federal Register*, 2025. URL: <https://www.federalregister.gov/documents/2025/03/06/2025-03694/designating-english-as-the-official-language-of-the-united-states>
19. Vile J.R. Executive Order Designating English as Official U.S. Language. *Free Speech Center*, 2025, May 13. URL: <https://firstamendment.mtsu.edu/article/executive-order-designating-english-as-official-u-s-language/>
20. Wittner L.S. Anti-Immigrant Agitation in a Nation of Immigrants: Nativism has a long, sordid history in the United States. *Foreign Policy in Focus*, 2024, September 25. URL: <https://fpif.org/anti-immigrant-agitation-in-a-nation-of-immigrants/>
21. Yenckel J. T. The Wanderlust World of Paul Theroux. *The Washington Post*, 1984, December 29. URL: https://www.washingtonpost.com/archive/lifestyle/travel/1984/12/30/the-wanderlust-world-of-paul-theroux/7c3d1a44-4dea-478d-8815-6e5a21e81810/?utm_source=chatgpt.com

REFERENCES:

1. American Academy of Arts and Sciences. (2017). *America's languages: Investing in language education for the 21st century*. Cambridge, MA: Author.
2. Blakemore, E. (2023, August 4). The Long History of Anti-Latino Discrimination in America. *History*. URL: <https://www.history.com/news/the-brutalhistory-of-anti-latino-discrimination-in-america>
3. Brubaker, R. (1996). *Nationalism Reframed: nationhood and the national question in the new Europe*. New York: CUP.
4. Clinton, W. J. (2000, August 11). Executive Order 13166–Improving Access to Services for Persons with Limited English Proficiency. *The American Presidency Project*. URL: <https://www.presidency.ucsb.edu/documents/executive-order-13166-improving-access-services-for-persons-with-limited-english>
5. Constitution Annotated (n.d.). URL: <https://constitution.congress.gov/constitution/amendment-1/>
6. Hoffman, A. (1974). *Unwanted Mexican Americans in the Great Depression: Repatriation Pressures, 1929–1939*. University of Arizona Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctvss3z6k>
7. Hoffman, R. (2024, September 11). Harris-Trump presidential debate transcript. ABC News. Retrieved from <https://abcnews.go.com/Politics/harris-trump-presidential-debate-transcript/story?id=113560542>
8. Lapayese, Y.V. (2019). *A Humanizing Dual Language Immersion Education*. Brill. 96 p. https://doi.org/10.1163/9789004389724_002
9. Mayersen, D. (Ed.) (2024). *A Cultural History of Genocide in the Modern World*. Bloomsbury Publishing.
10. McKoon, G., & Ratcliff, R. (2017). Adults with poor reading skills and the inferences they make during reading. *Scientific Studies of Reading*, 21(4), 292–309. URL: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=eue&AN=123762804&site=ehost-live>

11. Milroy, L. (2000). Two nations divided by the same languages contrasting language ideologies in Britain and the United States. *The Fifth Conference of the European Society for the Study of English*. Helsinki, August 25-29.
12. Piazza, N. (2020, July 7). Top 5 Most Popular Languages in the United States. *Lingualinx*. URL: <https://www.lingualinx.com/blog/the-most-popular-languages-by-region-in-the-united-states>
13. Polychroniadou, V., & Panicacci, A. (2025). When cultural antagonism does not align with language bias: The sociolinguistic, cultural, and emotional experiences of German immigrants in post-crisis Greece. *Ampersand*, 14, 100206. <https://doi.org/10.1016/j.amper.2024.100206>
14. Shevchenko, I. (2024). Migration discourse: a cognitive-pragmatic vantage point. *Bichuk The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University. Series: Foreign Philology. Methods of Foreign Language Teaching*, 100, 77–82. 10.26565/2786-5312-2024-100-07
15. Tollefson, J. W. *Planning Language, Planning Inequality*. London and New York: Longman, 1991.
16. Turin, M., & Perlin, R. (2025, March 16). Trump's English language order upends America's long multilingual history. *The Conversation Newsletter*. URL: <https://theconversation.com/trumps-english-language-order-upends-americas-long-multilingual-history-252163>
17. Trump, D. J. (2024). *Speech at the 2024 CPAC Convention in Maryland - February 24, 2024. Full transcript*. Rollcall Factbase. URL: <https://rollcall.com/factbase/trump/transcript/donald-trump-speech-cpac-convention-national-harbor-maryland-february-24-2024/>
18. Trump, D. J. (2025). Designating English as the Official Language of the United States (Executive Order No. 14224). *Federal Register*. URL: <https://www.federalregister.gov/documents/2025/03/06/2025-03694/designating-english-as-the-official-language-of-the-united-states>
19. Vile, J.R. (2025, May 13). Executive Order Designating English as Official U.S. Language. *Free Speech Center*. URL: <https://firstamendment.mtsu.edu/article/executive-order-designating-english-as-official-u-s-language/>
20. Wittner, L.S. (2024, September 25). Anti-Immigrant Agitation in a Nation of Immigrants: Nativism has a long, sordid history in the United States. *Foreign Policy in Focus*. URL: <https://fpif.org/anti-immigrant-agitation-in-a-nation-of-immigrants/>
21. Yenckel, J. T. (1984 December 29). The Wanderlust World of Paul Theroux. *The Washington Post*. URL: https://www.washingtonpost.com/archive/lifestyle/travel/1984/12/30/the-wanderlust-world-of-paul-theroux/7c3d1a44-4dea-478d-8815-6e5a21e81810/?utm_source=chatgpt.com